

Kampanja za zdrava mjesta rada 2018. – 2019.

Zdrava mjesta rada upravljaju opasnim tvarima

ZAVOD ZA UNAPREĐIVANJE ZAŠTITE NA RADU

- Središnja javna ustanova nadležna za praćenje i unapređivanje zaštite na radu
- Suradnik Europske agencije za zaštitu na radu (EU-OSHA)
- Članica Europske mreže za obrazovanje i osposobljavanje iz zaštite na radu i zaštite zdravlja (ENETOSH)
- Stručna potpora svim dionicima u ZNR
- Koordinator i partner u nacionalnim i europskim projektima

Ravnateljstvo

Služba za zaštitu na radu, ovlaštenja, nadzor i analizu

Služba za edukaciju, informiranje i međunarodnu suradnju

Europska agencija za zaštitu na radu – EU-OSHA

- EU-OSHA je informacijska agencija Europske unije za sigurnost i zdravlje na radu
- Cilj je učiniti europska radna mjesta sigurnijima, zdravijima i produktivnijima, a sve u korist poduzeća, radnika i društva u cjelini
- Promiče kulturu prevencije rizika radi poboljšanja uvjeta rada u Europi
- Hrvatska nacionalna središnjica:
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

Europska agencija za zaštitu na radu – EU-OSHA

- [HR - EU-OSHA - Europska agencija za sigurnost i zdravlje na .mp4](#)

NAPO FILM – OPASNE KEMIČALIJE

[napo-012-danger-chemicals.mp4](#)

Zašto kampanja Zdrava mjesta rada upravljaju opasnim tvarima

- Mnogi su radnici izloženi opasnim tvarima na mjestima rada u Europi
- Svijest o ovom problemu često je niska
- Opasne tvari mogu dovesti do:
 - ❑ akutnih i dugoročnih **zdravstvenih problema** kao što su iritacija kože, bolesti dišnog sustava i raka
 - ❑ **sigurnosnih problema**, kao što je požar, eksplozija i gušenje
 - ❑ **znatnih troškova u poslovanju** radi zaštitnih mjera kao i odgovornosti za provedbu istih

➤ Zdravstveni problemi u rasponu **od blage iritacije očiju i kože do onih s ozbiljnim posljedicama** (urođene mane i rak)

➤ Neki od najčešćih zdravstvenih problema:

1. **Otrovanje**
2. **Alergije**
3. **Kožne bolesti**
4. **Bolesti dišnog sustava**
5. **Rak**
6. **Reproduktivni problemi i urođene mane**

Što su opasne tvari

➤ Plinovite, tekuće ili krute tvari koje predstavljaju rizik za sigurnost i zdravlje radnika:

- ❑ **kemikalije**, npr. u bojama, ljepilima, sredstvima za dezinfekciju, proizvodima za čišćenje ili pesticidima
- ❑ **kontaminanti** koji nastaju u procesima, npr. dimovi zavarivanja, silicijska prašina ili ispušni plinovi dizelskih motora
- ❑ **materijali prirodnog podrijetla** kao što je prašina žitarica, azbest ili sirova nafta i njezini sastavni dijelovi

➤ Opasne tvari mogu biti prisutne na gotovo svim mjestima rada

➤ Šteta može nastati i nakon kratkoročne ili dugoročne izloženosti opasnim tvarima i njihova dugoročnog nakupljanja u organizmu

Otrovne

- U malim količinama dovode do poremećaja životnih funkcija
- Olovo, živa, kadmij, neki pesticidi, CO, sumporovodik, arsen, cijanovodik

Agresivne ili nagrizaјуće

- Teška oštećenja kože, očiju, dišnih putova, probavnih organa
- Kiseline i lužine (sulfatna kiselina, natrijeva lužina...)

Lako zapaljive i eksplozivne

- Visoke koncentracije mogu izazvati nesvjesticu i smrt
- Otapala, boje i razrjeđivači – lako hlapljive tekućine

Činjenice i brojčani podatci

- Prema istraživanju EU-OSHA-e, kemijske ili biološke tvari prisutne su kod 38% poduzeća¹
- Velike tvrtke upotrebljavaju više od 1.000 različitih kemijskih proizvoda
- Radnik može doći u kontakt sa stotinama različitih kemijskih tvari
- Ukupno 17% radnika u EU prijavljuje da rukuje ili je u dodiru s kemijskim proizvodima ili tvarima najmanje 25% svog radnog vremena²
- 11% radnika prijavljuje udisanje dima ili para (dimovi zavarivanja, ispušni plinovi...), praha ili prašine (drvena prašina, mineralna prašina...)
- Novi rizici pojavljuju se cijelo vrijeme

1) Sažetak – Drugo europsko istraživanje poduzeća o novim rizicima i onima u nastajanju (ESENER-2), EU-OSHA, 2015., str. 5.

Dostupno na: <https://osha.europa.eu/sites/default/files/publications/documents/esener-ii-summary-en.PDF>

2) Šesto europsko istraživanje o radnim uvjetima, Izvješće o pregledu, Eurofound, 2016., str. 43. Dostupno na:

https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1634en.pdf

Činjenice i brojčani podatci

- **Sektori s visokom učestalošću opasnih tvari:**
 - ☐ poljoprivreda (62%)
 - ☐ proizvodnja (52%)
 - ☐ građevinarstvo (51%)¹
- **U mnogim sektorima porasla je upotreba kemikalija jer su tehnologije na bazi kemikalija zamijenile tradicionalne načine rada (pesticidi, plastika, izolacija itd.)**
- **U Švedskoj je 2014. korišteno 3,7 tona opasnih tvari po građaninu**

1) ESENER-2 – izvješće o pregledu: Upravljanje sigurnošću i zdravljem na radu, EU-OSHA, 2016., str. 18.
Dostupno na: https://osha.europa.eu/sites/default/files/ESENER2-Overview_report.pdf

EU kampanja Zdrava mjesta rada upravljaju opasnim tvarima

- Kampanju koordinira Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA)
- Organizira se u više od 30 zemalja
- Podržava je mreža partnera:
 - ☐ Nacionalne središnjice
 - ☐ Službeni partneri kampanje
 - ☐ Europski socijalni partneri
 - ☐ Medijski partneri
 - ☐ Europska poduzetnička mreža
 - ☐ Institucije EU
 - ☐ Ostale agencije EU

Ključni ciljevi

- Podići razinu svijesti o važnosti i značaju upravljanja opasnim tvarima na mjestima rada, te informirati o pokazateljima izloženosti opasnim tvarima i učinku, kao i o izloženosti na radnike
- Promicati kulturu prevencije, procjenu rizika pružanjem informacija o praktičnim alatima i razmjenjivati dobru praksu
- Poboljšati razumijevanje rizika povezanih s karcinogenim tvarima
- Usmjeriti se na radnike s posebnim potrebama i na ranjive skupine radnika
- Pružati informacije o razvoju politike i odgovarajućem zakonodavstvu

Zakonodavstvo

- Poslodavac je zakonski obvezan osigurati sigurno i zdravo mjesto rada

Propisi iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, uključujući

- Direktiva 89/391/EEZ (Okvirna direktiva o sigurnosti i zdravlju na radu)
- Direktiva 98/24/EZ (Direktiva o kemijskim sredstvima, CAD)
- Direktiva 2004/37/EZ (Direktiva o karcinogenim i mutagenim tvarima, CMD)

Potpuni pregled relevantnog zakonodavstva o sigurnosti i zdravlju na radu:
<https://osha.europa.eu/hr/safety-and-health-legislation>

Neke od korisnih informacija iz zakonodavstva o kemikalijama:

- Uredba (EZ) br. 1907/2006 (Uredba REACH)
- Uredba (EZ) br. 1272/2008 (Uredba CLP)

Kako upravljati opasnim tvarima

- Ključno je stvaranje kulture prevencije i podizanje svijesti
- Zakonski propisi o opasnim tvarima već postoje u EU — poslodavci moraju biti svjesni svojih zakonskih obveza
- Procjena rizika neophodna je za učinkovitu prevenciju
- Uvođenje učinkovitih preventivnih i zaštitnih mjera
- Radnici trebaju biti obaviješteni o:
 - ☐ rezultatima procjene rizika
 - ☐ opasnostima kojima su izloženi i mogućim učincima tih opasnosti
 - ☐ načinima osiguravanja svoje sigurnosti i sigurnosti drugih
 - ☐ postupanju u slučaju nezgode ili kada nešto pođe krivo
- **Praktični alati i smjernice mogu pomoći poduzećima u upravljanju rizicima i osigurati sigurna i zdrava mjesta rada**

Procjena rizika

- Potrebno je izraditi procjenu rizika radi utvrđivanja svih sigurnosnih i zdravstvenih rizika
- Svi - poslodavci, voditelji, stručnjaci zaštite na radu te radnici, trebaju biti uključeni
- Potrebno je obuhvatiti sve skupine radnika i izvođača radova kao i izvanredne situacije, npr. održavanje i popravak
- Za svaki radni postupak prioritet je uklanjanje ili kontrola rizika
- Treba biti ažurna i revidirana kad se dogode nezgode
- Radnici trebaju biti dobro informirani o rezultatima i sposobni primijeniti preventivne mjere
- Dostupnost alata i instrumenata pomaže poduzećima u provođenju procjene rizika

Načelo STOP

- Poslodavci trebaju odrediti učinkovite preventivne i zaštitne mjere
- Opasne tvari i procese potrebno je potpuno ukloniti s mjesta rada (npr. stvaranje novih radnih procesa)
- Ako uklanjanje nije moguće, rizicima je potrebno upravljati na temelju redoslijeda primjene preventivnih mjera — načela STOP

Supstitucija (sigurne ili manje štetne alternative)

Tehnološke mjere (npr. zatvoreni sustav, lokalna odsisna ventilacija)

Organizacijske mjere (npr. ograničavanje broja izloženih radnika ili vremena izloženosti)

Personal protection - (nošenje OZO-a)

Karcinogene tvari

- Karcinogene tvari uzrokuju većinu smrtonosnih profesionalnih bolesti u EU
- Svaki dan izloženost karcinogenim tvarima na mjestima rada uzrokuje:
 - ❑ razvoj raka kod 91.500 do 150.500 osoba
 - ❑ smrt kod 57.700 do 106.500 osoba (RIVM, 2016.)
- Puno slučajeva raka kao profesionalne bolesti može se spriječiti
- Planom mjera za karcinogene tvari nastoji se poduprijeti politika zaštite te osigurati razmjena informacija i dobre prakse

- Za karcinogene tvari vrijede strože mjere nego za ostale opasne tvari, npr. rad u zatvorenom sustavu, ograničavanje pristupa radnicima i vođenje evidencije

Posebne rizične skupine

- **Određene skupine radnika mogu biti posebno ugrožene od opasnih tvari, uključujući:**
 - žene
 - mlade radnike
 - radnike migrante
 - privremene radnike
 - neosposobljene ili zaposlenike bez iskustva
 - čistače i izvođače radova
- **Uzrok tome može biti posebna osjetljivost, neiskustvo ili nedostatak osposobljavanja ili informacija**
- **Rizike za ove radnike potrebno je uzeti u obzir kod procjene rizika**

Dodatne informacije

- Saznajte više na internetskim stranicama kampanje:
www.healthy-workplaces.eu/hr
- Pretplatite se na bilten naše kampanje:
<https://healthy-workplaces.eu/hr/healthy-workplaces-newsletter>

- Pratite aktivnosti i događaje putem društvenih mreža:

- Saznajte više o manifestacijama u vašoj zemlji na:
www.healthy-workplaces.eu/fops

[N21 Napo in dust at work_0.mp4](#)